

Млинівський державний технолого-економічний коледж

Інструкційна картка Практичне заняття № 25

Дисципліна: Внутрішні незаразні хвороби с/г тварин.

Вид заняття: практичне заняття.

Тема: Надання лікувальної допомоги молодняку з хворобами органів дихання, застосовуючи сучасні терапевтичні засоби та новітні технології. Аналіз ефективності лікування.

Мета заняття: Навчити з'ясовувати причини, розуміти патогенез захворювань, виявляти клінічні ознаки хвороби, ставити діагноз, диференційний діагноз, визначати перебіг і прогноз хвороби. Навчити розробляти схему лікування та профілактики хвороб органів дихання у молодняку.

Методи: бесіда, презентації, демонстрація, дослідження тварин під керівництвом викладача, введення лікарських засобів у організм тварин, самостійна робота.

Матеріально-технічне забезпечення та дидактичні засоби, ТЗН: молодняк с/г тварин, стетофонендоскопи, перкусійні молоточки і плесиметри, носостравохідні, ротостравохідні зонди, лікарські засоби та інструменти для їх введення, інструкції до застосування лікарських засобів, вата, спирт, мило, рукавички, рушники; презентації, комп'ютер, проектор.

Література (основна та додаткова):

1. Судаков М.О., Береза В.І. та ін. Внутрішні незаразні хвороби с/г тварин: Практикум. – К.: Вища школа, 1995. – 206 с.
(ст. 176–178)
2. Судаков М.О., Цвіліховський М.І., Береза В.І. та ін. Внутрішні незаразні хвороби с/г тварин / За ред. М.О. Судакова. – К.: Мета, 2002. – 352 с. (ст. 254–257)
3. Цвіліховський М.І., Береза В.І., Січкач В.С., Голопура С.І. і ін. Внутрішні незаразні хвороби тварин: підручник. – 3-є видання, перероблене та доповнене / за ред. М.І. Цвіліховського. – К. : Аграрна освіта, 2014. – 614 с.
(стор. 485–493)

**Робочий зошит. Практичне заняття № 25.
Інструктаж на робочому місці.**

Самостійна робота

Зміст, послідовність виконання завдань.

Завдання 1. Провести реєстрацію тварини (за формою журналу реєстрації хворих тварин).

Методичні вказівки

Журнал реєстрації хворих тварин заповнюється за наступною формою:

ЖУРНАЛ реєстрації хворих тварин

Порядковий номер		Число, місяць прийому тварини	Господарство, прізвище та ініціали власника тварини, адреса	Вид, стать, вік, кличка, інд. номер тварини	Коли захворіла тварина, дата
первинний облік	повторний облік				

Діагноз хвороби		Додаткові дослідження, клінічні ознаки, лікувальна допомога, рекомендації	Закінчення хвороби, дата	Особисті відмітки, прізвище куратора
попередній	заключний			

Бронхопневмонія (bronchopneumonia) – це захворювання молодняку тварин, яке характеризується запаленням бронхів і паренхіми легенів. Хворіє молодняк всіх вікових груп, але частіше хворіють телята, ягнята у віці від 1 до 3 місяців, поросята – після відлучення, рідше лошата. Хвороба має сезонний характер.

Завдання 2. Зібрати анамнез, виявити причини хвороби.

Методичні вказівки

Етіологія. Основними причинами **бронхопневмонії** є різноманітні фактори зовнішнього середовища, під впливом яких знижується опірність і стійкість молодого організму. Такими факторами бувають: неповноцінна годівля маточного поголів'я і молодняку, порушення зоогігієнічних норм утримання і вирощування молодняку (сирість, скупченість, підвищений вміст аміаку), переохолодження і перегрівання організму тварин, нераціональне планування отелень, опоросів, окотів. Важливими сприятливими до хвороби факторами є патологія обміну речовин у матерів, особливо А-гіповітаміноз, йодна недостатність, наявність гіпопневматозів і дрібних вогнищ ателектазу в легенях, які виникають у тварин-гіпотрофіків.

Патогенез і патолого-анатомічні зміни. Зниження опірності, зміна реактивності, зумовлені несприятливими умовами розвитку тварин, створюють умови для розвитку умовно-патогенної і сапрофітної мікрофлори, велика кількість якої надходить в організм під час вдихання повітря. Сприяє цьому зміна епітелію слизової оболонки дихальних шляхів внаслідок гіпотрофії, А-гіповітамінозу. Токсичні продукти життєдіяльності мікроорганізмів всмоктуються у кров і викликають інтоксикацію організму. У відповідь на патогенну дію розвивається захисна нервово-рефлекторна реакція – стінки капілярів стають більш проникними, в паренхімі легенів накопичується ексудат, розвивається запалення. Запальний процес починається із слизової оболонки бронхів, уражаючи легеневу тканину окремих часток, порушується

крово- й лімфообіг в легенях. Гіперсекреція слизових залоз бронхів, розлад крово- й лімфообігу створюють умови для розвитку ателектазів, гіпостазів. Це призводить до зниження газообміну з явищами дихальної гіпоксії, до кисневого голоду- вання тканин, ацидозу. Накопичення недоокиснених продуктів обміну викликає дальший розлад обміну речовин, задишку, нервові явища, послаблення серцевої діяльності, порушення процесів терморегуляції, функцій печінки, нирок. У бронхах, бронхіолах, інфундибулах, альвеолах відбувається десквамація епітелію, накопичується серозний випіт у частках легенів, що призводить до посилення везикулярного і появи бронхіального дихання, виникнення вологих і сухих хрипів. Патолого-анатомічні зміни в легеневій тканині характерні або для серозно-катарального, або для катарально-гнійного, або гнійно-некротичного запалень. Так, при гострій бронхопневмонії знаходять блідість слизових оболонок, ущільнення легеневої тканини, ателектази, гіперемію верхніх дихальних шляхів, у бронхах і бронхіолах – слиз, пробки. При підгострій бронхопневмонії легені мають строкате забарвлення. Вогнища уражень ущільнені. Слизова оболонка бронхів гіперемована, набухла. Бронхіальні і середостінні лімфатичні вузли збільшені, набряклі, з цятковими крововиливами на розрізі. При хронічній бронхопневмонії частки легенів мають строкате забарвлення, часто (особливо у поросят і ягнят) знаходять гнійні інкапсульовані вогнища, індуративні зміни, пневмосклероз, петрифіковані вогнища. Виявляють зміни в серцевому м'язі, печінці, жовчному міхурі, травному каналі.

Завдання 3. Встановити діагноз на основі симптомів, провести диференціацію хвороб дихання, визначити перебіг, прогноз хвороби.

Методичні вказівки

Симптоми. **Гостра бронхопневмонія** супроводжується високою температурою тіла, зниженням апетиту. Спостерігаються сухий кашель, жорстке везикулярне дихання, сухі хрипи, а згодом – витікання з носа, дихання стає частішим, вологі хрипи, притуплення в легенях, кашель частий, інколи болючий. Температура тіла підвищена. Помічаються явища серцево-судинної недостатності. Слизові оболонки ціанотичні, пульс частий, слабкий, тони серця глухі, серцевий поштовх ослаблений, порушена діяльність системи травлення. Підгострий перебіг бронхопневмонії характеризується зниженням апетиту, задишкою змішаного типу, вологим кашлем, хрипами. Температура тіла періодично підвищується. Тварини худнуть, відстають у розвитку. На рентгенограмі – вогнища затінь, посилення бронхіального й хілусного рисунка. Порушуються функції серцево-судинної і травної систем та печінки.

Для **хронічної бронхопневмонії** характерні відставання в рості, прогресивне зниження маси тіла, виснаження, невідповідність температури частоті пульсу й дихання, задишка змішаного типу, кашель, який посилюється при сирій і теплій погоді, періодичне витікання з носа, хрипи, вогнища притуплень у легенях. Перебіг і прогноз. Гостра бронхопневмонія частіше буває у гіпотрофіків, підгостра – за несприятливих умов годівлі, догляду та

утримання або як продовження гострого захворювання, а хронічна бронхопневмонія частіше трапляється у молодняку після відлучення його.

Прогноз обережний, при своєчасному лікуванні – частіше сприятливий.

Діагноз ставлять на основі симптомів, рентгенологічних досліджень та з урахуванням даних анамнезу. Бронхопневмонію слід диференціювати від диплококової інфекції, сальмонельозу, пастерельозу, вірусних пневмоній, диктіокаульозу, мюллеріозу, метастронгілозу. Для цього проводять бактеріологічні, гельмінтологічні лабораторні дослідження.

Завдання 4. Розробити схему лікування та надати лікувальну допомогу молодняку с/г тварин при хворобах органів дихання.

Методичні вказівки

Комплексне лікування бронхопневмонії молодняку є найефективнішим. Воно спрямоване на ліквідацію причин захворювання, зниження шкідливо діючих на організм факторів, підвищення резистентності організму. Тварин ізолюють, розміщують у просторах, теплих, світлих, добре вентильованих приміщеннях, створюють їм сприятливі умови дієтичної годівлі, догляду й утримання, призначають патогенетичну терапію. Для стимулювання захисних сил організму призначають аутогемотерапію, ізогемотерапію (кров тварин даного виду), гетерогемотерапію (кров тварин іншого виду). Так, цитратну кров матері вводять внутрішньом'язово у дозах (на 1 кг маси тіла) телятам по 0,2 мл, поросятим і ягнятам по 0,2–0,3 мл. Застосовують білкові гідролізати – амінопептид вводять підшкірно або внутрішньовенно в малих дозах телятам по 50–250 мл; ягнятам, поросятим по 10–30 мл на добу, гідролізін Л-103 призначають підшкірно або внутрішньом'язово телятам по 50–150 мл, поросятим по 25–40, ягнятам по 10–25 мл. Неспецифічні глобуліни застосовують підшкірно або внутрішньом'язово: телятам по 0,7 мл, ягнятам по 1, поросятим по 2 мл на 1 кг маси тіла тварини. Ефективне введення вітамінів (А, В, С, В₁₂) в рекомендованих дозах, мікроелементів (солі йоду, кобальту, цинку, міді, заліза, молібдену). Для відновлення бронхіальної прохідності й евакуаторної властивості бронхів застосовують різноманітні відхаркувальні засоби: інгаляцію, внутрішньотрахеально вводять 0,5 %-ий розчин новокаїну, підігрітий до температури тіла, по 25–30 мл на тварину (розчин вводять у нижній третині трахеї краплями при вдиху). Терапевтичний ефект мають при гострій бронхопневмонії, застосовуючи новокаїнову блокаду зірчастого вузла. Тепер широко застосовують сульфаніламідні препарати, антибіотики (після визначення чутливості мікрофлори дихальних шляхів до них). З-поміж сульфаніламідів частіше застосовують норсульфазол, сульфазин, сульцимід, етазол, сульфазол, сульфадиметоксин тощо. При лікуванні бронхопневмонії добре зарекомендував себе триметусол, добова доза його для всіх тварин становить 10 г на кожні 40 кг маси тіла, причому дозу ділять порівну і дають вранці й увечері (через кожні 12 год), сульфаклорамфен (для ветеринарного використання), егоцин всередину телятам, ягнятам, козенятам, лошатам 1,5 г на 10 кг маси тіла щоденно протягом 5 днів. При тяжкій формі бронхопневмонії (гнійній) застосовують внутрішньовенно новарсенол у дозі 0,01–0,015 г на 1 кг

маси тіла тварини. При цьому необхідно одночасно внутрішньовенно вводити 30–40 %-ий розчин глюкози або підшкірно 20 %-ий масляний розчин камфори в рекомендованих дозах. При вираженій інтоксикації, серцевій недостатності призначають кофеїн (по 0,5–1 г), внутрішньовенно 2–3 г гексаметилентетраміну, 10–20 г глюкози на 20–25 мл дистильованої води. Одночасно призначають хворим тваринам дієтичні засоби, вітамінні препарати.

Завдання 5. Розробити заходи щодо профілактики хвороб органів дихання у молодняку с/г тварин.

Методичні вказівки

Профілактика. Особливе значення в профілактиці бронхопневмонії відіграють організаційно-господарські заходи, спрямовані на загартовування тварин, підвищення стійкості їх проти хвороб, а також диспансеризація маточного поголів'я і молодняку. Слід створювати сприятливі умови для внутрішньоутробного розвитку плода, усувати недоліки при розміщенні й годівлі молодих тварин, не допускати простудних захворювань, протягів, різкої зміни температури, великої скупченості тварин, своєчасно прибирати гній, проводити високоякісну очистку приміщень і старанну дезінфекцію. У промислових тваринницьких комплексах слід суворо дотримуватися правила «все зайнято – все вільно». Застосовують інстиляцію розчину новарсенолу за методом М.П. Говорова (новарсенол 50 % наносять на кон'юнктиву по 3–5 крапель), а також внутрішньом'язово гамма-глобулін 20 мг на 1 кг маси тіла тварини (у вигляді 10 %-го розчину два–три рази через кожних 10 днів).

Висновок.

Після виконання завдань студенти повинні

Знати: Форму журналу реєстрації хворих тварин, методику збору анамнезу, встановлення діагнозу, методи та способи дослідження, схеми лікування молодняку с/г тварин при хворобах органів дихання.

Вміти: Провести реєстрацію хворої тварини, зібрати анамнез, виявити причини хвороби, встановити діагноз на основі симптомів та провести диференційну діагностику, визначити перебіг, прогноз хвороби; розробити схему лікування та надавати лікувальну допомогу молодняку при хворобах органів дихання.

Заключний інструктаж і завдання додому

1. Оформлення звіту практичної роботи в зошиті.
  2. Прибирання робочих місць.
- Л. 1. С. 176–178.
Л. 2. С. 254–257.
Л. 3. С. 485–493.